

Discursus Prædicabiles, Sive Viridarium Sacrarum Concionum

Paoletti, Agostino

Coloniae, 1677

Dominica XIV. Post Pentecosten. Non potestis duobus Dominis servire;
Deo & Mammonæ. D. Matth. cap. 6. Argumentum. Ostenditur quam
novicæ sint divitiæ & quod homo possit illas tenere, sed non debeat ...

Nutzungsbedingungen

[urn:nbn:de:hbz:466:1-55660](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-55660)

DOMINICA XIV.

POST PENTECOSTEN.

Non potestis duobus Dominis servire: Deo & Mammona.
D. Matth. cap. 6.

ARGUMENTUM.

Ostenditur quam nociva sint divitiae & quod homo possit illas tenere, sed non debeat illis servire, verum multi sunt, qui pluris illas aestimant quam Deum.

Quales sint proprietates, & conditiones divitiarum, de quibus cum loqueretur Evangelista Mattheus, eas vocat *Mammona* (quo nomine teste divo Augustino intelligit divitias) tam ex scripturis factis, quam profanis discete poterimus. Et quidem primo eum, qui e visceribus terrae illas eduxit, ubi natura diligentia bona eas recluderat, Boetius acri verborum aceto defricat, & perstringit.

tem alienat, ut fama pecunia, non etiam nocivum delictum. Si Platoni credimus, igitur sunt, qui discordias totius orbis accendit: Omnia bella sunt opum gratia sum, & ab antiquis dives, & divitiae plura hoc elogium retulerunt: Dives aut iniquus, aut D. Inimicus heres est. Et ideo verificatur atramento laqueum, & penna doloris sic scriptum:

Quid mihi divitiae? quarum si demperis vitam, Quamvis largus opum, semper egenus ero. Inimicus etiam paena est, partem in carere videtur. Quas cum possideas, est violare nefas. Non aliter sitiens vicinus Tantalus undas Capiat, & appositus abstinet ora cibis.

Boet. de cons. mes. l. 1. ap. Tob. Mag. p. l. 144. n. 33.

Hic, qui primus fuit ille Auri, qui pondera testis, Gemmaeque latere volentes Pretiosa pericula fodit?

Boet. l. 11. pr. 5.

Quinti. de cl. 9 p. 111. Hic. in epe & dies. 7. Ovid. met.

Suida hoc eas titulo decorat: *Ventosa divitia, hoc est fallaces, & inconstantes.* Possessorem opum Boetius infelicem proclamat; quia nemo potest gloriari, quod in gravia incommoda, & in miserias ab his non sit deturbatus. Divitiae possidentibus saepe nocuerunt Quintilianus etiam huic veritati subscripsit. *Multa saepe locupletibus accidunt, saepe in unum decidunt. Ego vidi pauperem auxilia divitiferentem.* Sunt velut vas pandorae, e quo obvia mala scaturiunt. Hesiodus fluxit, sed Ovidius veritatem dixit.

Et inter Ecclesiasticos Guillelmus Parisiensis haec sermo consignavit. *Divitia cum labore acquiruntur, cum timore possidentur, & cum dolore amittuntur.* Huic contentit opinio D. Prologus. *Quisquis de vias quae latere voluit, sine labore non pervenit, sine difficultate non possident, sine cura non servant, sine anxio delectatione non possident, sine dolore non perdunt. Nec non idioti: Divitiarum acquirentia magno laboris est, possessio magno timoris, & amissio magno doloris. Sed si clarus quietatem opum indagare velitis, Dionysium Carthaginiensem legit. Fallaces, inquit, divitiae, quae sustinentiam quandam promittunt, sed conferre non valent, saepeque amatores aeternis et incertis ingrant, imo quo plus crescant, tanto magis desiderantur in corde accendunt, blanduntur enim, sed parumque. Et quid aliud poterat expectari, si juxta divitem sit homo*

Senec. epist. 28.

Hinc Seneca: *Divitiae inflant animos, superbiam pariunt, invidiam parant, & conjugue men-*

Thomam

Thomam Villanovanum sicut fex, & spuma ter-
re? Quid sunt divitiae nisi vana de limo metalla?
aque ut fugiamus eas, pro conclusione sufficit
doctissimi Doctoris Angelici, qui eas comparan-
do demoni ostendit, quod non minus nocivo-
sus sit. Per Mammonam patet intelligi diabolus,
qui regit divitias, & quasi Deus suus est, non quia
possit dare, sed quia nititur divitias homines decipe-
re, unde sicut est spiritus quidam fornicationis, sic
est spiritus divitiarum.

2. Ex dictis quam perniciosa sint opes inferre
poteris, nihil loquens tamen adeo est grandis ma-
litia humana, ut si optio daretur, num famulatu
Dei, vel divitiarum velit ascribi, libere quod
mariti servire Mammona, quam Deo, responde-
ret. Id mundo nil esse charius, & pretiosius divi-
tiis ostendere vult. Id praefati discursu eviden-
tibus scripturis videmus, vos me attentione di-
gemma, ego serviam brevitate & incipio.

PARS PRIMA.

3. Quod divitiae non debeant amari non re-
cto, sed solum quod aliquis earum servus
sit, & mancipium, hoc detestandum est; Hinc
divus Hieronymus Servatorem non dicere, Non
potestis habere divitias, & servare Deo, sed non po-
tistis servire Mammona, oblectat. Ergo iis domi-
nari eas subjicere oportet, & non iis subijci. Pati-
entia, inquit divus Pater Augustinus, enim divitum
dominium quisquis servit Mammona. Personae
praesentes & doctae nullam rationem convia-
centem invenire queunt, cur homo ita se iis sub-
jectum demonstret. Hinc ait ille eruditus.

Divitia cum sint irriamenta malorum,
Cum seculum referant multa pericula, Tabas,
Cur tamen à curis optantur, curve peruntur,
Cur tamen primum semper in orbe locum?

Ex horum numero non fuit Pythagoras, qui
interrogatus nam divitias appeteret, respondit.
Divitias contemno habere qua liberalitate perdun-
tur, & paritate patrescunt. Quod Pythagoras
veritas, id Crates Thebanus factis expressit, dum
Athenas Philosophiae operam navaturus se con-
fessus immensam summam auri abiecit, impos-
sibile ratus se simul virtutes, & opes possidere
posse. Neque enim putavit se posse virtutes, & di-
vitiis simul possidere. In ruborem dat Christus,
qui Deo, & Mammona servare noluisset, necessario
eum cogatur, vnum odio habere, vel alterum.

Odio Deum, & amore divitias prosequuntur,
haeque omnium quae possident pretiosiores, &
chariores censent. Et qui opes possidet, potius
libertate, quae est maximus thesaurus quem ho-
mo habere potest, quam opibus spoliari vult.

4. Illud, quod Joannes Saresberienfis scribit
in memoriam revocare. Ptolomaeo Regi Cypru
ob ingentes divitias hostes inlidias stiterunt
& omnimodo eum comprehendere, ut eum iis
exerent, conabantur; hujus rei certior factus
omne aurum, & argentum navi inferre, ac per
foramen in ea factum paulatim monetis maris
potius injicere, quam ditare suos hostes judica-
vit. Sed ut ad mare pervenit, ubi eas abjice-
re decreverat, non sumpsit spiritus abjiciendi,
sed vela ac proram vertens ad urbem rediit, judi-
cavit namque (si aliter fieri non posset) potius li-
bertate exui, & hostium iugo subijci. Nam cum
anxius foribus magnas opes Ptolomaei corripisset
de nugis propterque eas periturum se videret, & ideo omni curialium
pecunia imposita navibus in altum processisset, ut
1.3.2.15. classe perforata suo arbitrio perirent, & hostes praeda
sol. 534. carerent. Non sustinuit mergere aurum, & argen-
tum, sed futurum necis sua praemium domum re-
vexit. Hic sane non Dominus, sed opum manceps
fuit: Procul dubio hic non possedit divitias, sed à di-
vitiis possessus est. Sed ne mihi objiciatur, quod
à particulari ad universale, non valet consequen-
tia, particularibus constringere me nolo.

5. Deus saepius Pharaoni, ut populum Israe-
liticum ex Aegypto liberum dimitteret significa-
vit. Nebulo ille saepius iussis caelestibus retractor-
tus fuit. Denum supplicis aarum, locustarum,
muscaram, pestis, plagarum constructus, eum
libertati restituere decrevit; Moysen ergo &
Aaron advocavit, iisque cum toto populo abi-
rent sacrificatum Domino iussit. *Ue, sacrificatis* Exod. 10.
Domino; Sed pecudes & armenta in Aegypto
relinquant, vult. *Oves autem vestra, & armenta*
remaneant. Sed si discessum, & sacrificia indul-
geat, cui bestias conducere vetat? & quomodo sine
animalibus sacrificent? Abulensis responderet. *Pha-* Abul. in
rao non dicebat hoc; quia intendere Hebraeos dimi- Exod. cap.
tere sub hac intentione ad sacrificandum, sed volebat 10. v. 15.
experiri, an vellent recedere totaliter de Aegypto, vel fol. 115.
solum ire ad sacrificandum: nam si ipsi intendere- col. 1. lit. C.
ire ad sacrificandum solum, & postea redire, non mul-
tum curarent, an armenta secum portarent, vel di-
mitterent ea in Aegypto suis pastoribus custodienda.
Si autem in Israelita, quod vellent secum cuncta
pecora deducere, satis constabat, velle eos recedere de
Aegypto. Verum quidam modernus opinatur, Pharao-
nem

liberab

nem hoc pactum iniisse cum Israelitis, quia parum estimata libertate eos non abierunt absque armamentis, sed potius, sub tyrannico iugo manutos respectum habebat. Sciebat Israelitas tanto amore suarum pecudum teneri, vel certe pecunia ex suis pecudibus colligenda, ut praoptaturi essent cum illis in servitute remanere, quam sine illis in libertatem abire, seu cum illis Pharaoni servire in Aegypto captivos, quam sine illis Deo in deserto liberos sacrificare. O stultitiam grandem! potius cum pecudibus durissimam servitute sub impio Pharaone, quam amicam libertatem & servitute Dei eligere. Prudentissimè Lycurgus hanc legem militibus dedit, ne ullatenus in conflictu spolia hostium arripere auderent, & causam interrogatus respondit, ne spolia appetentes à pugna desisterent, & dicitibus non pareant. Ne milites dutescant, & dum praeda incumbunt, pugnam negligant. Sic etiam dicitur Pharaos adeo afficiuntur bonis, ut ne eis priventur, libertatem, & sacrificia non recipiatur sint. Praoptaturi cum illis Pharaoni servire in Aegypto captivos, quam sine illis DEO in deserto liberos sacrificare.

Plut. in Lacon.

6. Tanto affectu serviunt Divitiis, & Mammona, ut potius vita exai, quam ipsi privati velint. Chronista Moyses verba, quibus Pharaos bilem suam evomit, dum ad mare rubrum peregens populum Dei fugitivum insequatur, ingentem stragem editurus, scriptis configoavit vento superbie inflatus, vultu ita exaltante, dextra mititante arroganter dicebat, si hanc gentem invenero, hæc dextra instrumentum mei furoris erit, hoc ferro me vindicabo: Evaginabo gladium meum, interficiet eos manus mea. Arias Montanus legit: Depauperabit eos manus mea. Quomodo hoc est intelligendum? primo dicit: Interficiet eos manus mea. Et dein penitentia ductus opum ablatione contentari videtur. Depauperabit eos manus mea. Pharaos Hebraeos divitiis private idem esse, ac neci eos tradere, ac si interficere, ac depauperare synonyma essent sciebat. Rectè dicere possumus, idem esse interficere & depauperare facere. Et me hercle prudentissimè loquebatur. Quis divitias esse cor hominis ignoret? Vbi est thesaurus tuus, ibi est & cor tuum. Sine corde homo vivere non potest, & opibus ablatis vita orbatus est. Hinc Lucilius inter Græcos famosus epigrammatum Scriptor in hujus confirmationem quandam se notabilem iacturam nummorum passum somniasse scribit; excitatus totus in rabiem actus se laqueo enecare

Exod. c. 15.
Ar. Mont.
Ar. Mont.
de la Hay.
ibid. v. 9.
f. 790. col.
2. lit. A.
Idem ibid.
fol. 790.
col. 2. lit. C.
n. 246.
Matt. c. 6.
Lucil. ap.
Au. Masf.
in Tab.

voluit, sed dum rememere non posset, adeo indoluit dispendium, ut manibus se suffocaret. Judam sibi laqueum injecit magis ex dolore, quod nummos abjecisset, quam Christum tradidisset credo. Ille in contemptum lætæ Theologiae: Vitebatur Deo, & fruebatur pecunia; et illis erat, de quibus Divus Pater Augustinus dicit: Non nummum propter Deum impendimus, sed Deum propter nummum colunt.

7. Sed quia particularem mentionem Judæ fecimus, omittite nequeo, quin erratum quoddam revera omnium citatorum genus generalissimum fuit) quod patavit, dum se suspendere voluit, demittere. Magna res, in seipsum laqueo, suipius carosum agere, nil optabilius vna, nulla monetæ vita comparari potest. Non magis pretio vita emenda est, dicebat Seneca; sicur & Seneca contra nil detestabilius ac abominabilius nocere. Magno estimamus mori tardius, scriptur idem Philolophus. Et tamen Judas levitiam sicce perire, & amore prosequi mortem adeo infamem, & contumeliosam offendit, & contra nummos, quos à Judæis ob venditum Christum recepit, adeo ipsi fuerunt grati, ut illos adoraret, eos velut Deos se adoratos templo inferret, & laqueo sibi vitam ademit. Resulta triginta argenteos, & arbori suspendendum dabat. Et argenteos non pro templo reddidit; cur miser non tibi magis compulsi, quam argenteis? cur parvis in argenteo non traxeris, illi, qui in mare projecti, & in templum verus impetraturus veniam? cur in vitæ perditionem, nummos templo reddere? Nil mihi ait Origo Drogæ Episcopus Hollicensis, denarios vitæ perditur. Et ecce infelix, qualiter excecatus est! Maluit se quidem perdere, quam denarios perire: denarios in templo seipsum laqueo addidit. Et divus Leo videtur per se habens animam, quam pecuniam. Et illud de Actum beati Simonis à vasa venicatum est. Committit plerumque ad plurima pericula suam de se ipse personam, sed in pecunia cautus est. Conterit se in ariæ ligatus in ariæ. Non habet ariæ, sed habetur ab ariæ. Non Dominus ariæ, sed servus ariæ. Non erravit, qui dixit: Vita suspendio ematur opes. Sunt enim multi, qui facultates ecclesiarum, famæ perire eligunt. Absque perire seculum, tam illi Israelitarum ex Aegypto abierunt. Profectique sunt filii Israel de Ramasse in Socoth sexcenta fere milia pedum vivorum abeguerunt. Omnes unanimiter celum clamoribus pulsant, & inedia se enecari querunt. Lamenta hæc Deus audivit: Ego audivi vos dicere; qui debet nobis

estus carnis; bene nobis erat in Aegypto. Sic ille sacro textu: *Vulgus promiscuum innumera- rum gentium, cum eis ovibus, & armentis & animalibus diversis generis multitudine; qui se perire sine ob penitiam carnis quarerant possunt; si innumeratas conduxerunt pecudes, quomodo aliquas non poterant jugulare, famemque som- niari.* Cur, verba sunt alicujus gravis Auditoris, non mendacis huiusmodi, *cur non jugulatis hac pecora? cur bos agnos, hados, vitulos, quos innumerae multitudines de Aegypto extulisset, non occi- deret appetentiam non expletis? cur ad carnes Aegyptiacas nihil huiusmodi suspiratis? O im- pium demerentiam, armentis parcente, & famem tollente, quae his jam necem inferebat. Parebant, concludit Lyranus, suis animalibus, malebant in- fante patris, quam suis pecudes interimere, ne per- derent pecunias ex pecudibus colligendas. Propterea quidam Poeta iustitiae cecinit.*

Divitia & magni, quos vulgus quarit ho- mores, Exitio Dominis sepe fueris suis.

O magnam insaniam mortaliu, quod ad- id fidelem famularum praestent opibus, ut eas ne praeponeant. Hinc beatus Simon à Cassia di- cit: *Committit plerumque ad pericula plurima animas sine personam, sed in pecunia cautior est. Ad hanc veritatem veltis cordibus insculpendam iudex Hebraei mihi novas rationes suppeditant, sed ego genentes in Aegypto nemo non scit, quomol. huius, & insolentis ab apparitoribus, & quilibet ex ce plebeorum angustatus non fuerit, nulla fuit dies, quae aliqua iniuria non sint affe- ctis, & tamen patientissime omnes molestias de- verterunt, & ne ullam ausam haberent rebellan- diae insurgendi contra molestatores, nulla arma live officiosa, vel defensiva gestabant.*

Anon hic est populus adeo delicatus, ut naturale illi sit, vel verbo pungentem manu ferroque aggredi? quomodo ergo à gente vi- lissima Aegypti se vixari finit? dextram genero- rum ferro amate, & defendite vos. Sed parado- xum audite. Ut seio quacunque necessitate de- fendere possent, armis, & gladius se munierunt. *Armas ascendentes filii Israel de terra Aegypti. Quis est hic populus barbus, & singularis dum- taxat hostes degunt, ab illoque male habentur, ne ad arma veniant, inermes sunt, nec ullum genus armorum habent, & omnes iniurias patienter*

concoquant. Et in itinere ubi nullus est, qui eos offendat, armati pergunt. Unde oritur haec diversitas: me errare non putem, si in Aegypto omni auro, & argento à Pharaone eos spoliatis dixerim; spes ergo qua opes recuperandas spe- rabant, ad omnes iniurias patienter tolerandas eos incitavit, oculos sibi erui, vitam adimi per- mississent, & armati iter profequuntur, non ut vitam contra hostes defendant, sed ut argentum, & aurum, & alia spolia, quae ab Aegyptiis rece- perant, uti facit textus commemorat, contra la- troces propugnarent. Peiorum ab Aegyptiis vasa aurea & argentea, vestemque plurimam: Domi- nus autem dedit gratiam populo coram Aegyptiis, ut commoderent eis, & spoliaverunt Aegyptios. Magis ab eis aestimatum argentum quam vitam, argu- mentum est: *Vehementius formidabant suarum divitiarum iacturam, si forte ab hostibus irruen- tibus repererunt, quare suas in discrimine adduce- bant vias, ut divitias è discrimine vindicarent, ac si opes, quam vias pretiosiores esse arbitrantur.* Abiis magis aestimatum aurum, quam vitam jure dici potest. *Serviebant Mammona.*

9. Sine dubio magna res est videre, quod ho- mo aurum vitæ praestet, quia semel, cum in regno mortis nil sit immortale, hac perdenda est; sed anima, quæ est immortalis, & quæ est optimum bonum stabile, quod creatura habet rationalis, credimusne quod vilius aestimetur, quam opes, & bona temporalia? ô stolidos, & in- sensatos mortales, hortor id dicere, multo magis id probare. Sed ne me putetis loqui hyperbolice, aut exaggerative, audite scripturam: Cain fratri Abel, secum rus petat, persuadet, *Egrediamur in agrum.* Ut ad locum occultissimum in agro per- venerunt, insidiosè innocuum fratrem aggredi- tur, & capiti cunctum insidens turbatum in terram eum dejecit, & iustus repetendo neci eum dedit, *Consurrexit ad versus fratrem suum, & interfecit eum.* Scelere patrat, Deo, qui quomodo Abel haberet, & ubi esset interrogat. *Ubi est Abel frater tuus? obvius factus est; Et ille Deo omnia videnti credens celare delictum respondit: Nunquid cunctos fratris mei sum ego? sed Deus dextra cuorem ei monstravit, qui adhuc fumans terra innatabat, & impietatem crudelem Caini insculando, voces querulosas auribus Dei ingeminate videbatur: *Vox sanguinis fratris tui Abel clamant ad me de terra. Noxæ tuæ vindicta non decit. Privatioe frugum illam dilues, terra tibi sterilis erit, fru- sta fruges, & fructus ab ea expectabis. Cum ope- ratus fueris eam, non dabit tibi fructus suos. Hic à vobis**

Ioan. de la Hays. in Exod. 12. 17. f. 666. n. 104.

Gen. c. 4.

vobis verba à Caino subijuncta attentius excipi
vellem: audire. Ecce eijcis me hodie à facie terra.

O Deus! an me meis opibus privare vis? hanc ja-

D. Eucher. *Quam inconfolabiliter, domi spiro, plorabo. Ero
Ep. Lugd. gemens super terram, ait Divus Eucherius Lug-*
in Bibl. ve. dunensis Episcopus. Fratricidium duobus suppli-
PP. 1. s. p. 1. eius privatione opum & perditione, damnatione-
l. 1. con in que animam Caino per solvit. Hujus non meminit,
Gen. cel. 1. sed ob illam iacturam magnis suspiriis, & lacry-
f. 289. l. N. mis seroqueti, ac dolere ostendit, Ergo gemens
Arb. vita super terram. Non damnatio animæ, sed priva-
con in Gen tio divitiarum me angit. Quia eijcis me à facie
e. v. 14. terra. Res enim certissima est, quod propriam est
fol. 4. 29. hominis plus dolorem honorum terrestrium amissio-
n. 4. 4. nem, quam animæ iacturam iussisse. Sic Cain fi-
cut fuit primus, ita magister fuit, qui servire
Mammona docuit. Et sane multos instruxit disci-
pulos, qui ita profectant ut magistro non ce-
dat, & de quibus dici potest: Antine dispendio
emanantur opes ab eis.

10. Ad alias comparationes affurgamus.
Gloria opponatur divitiis, & hominis optio-
niam gloria, quam opes dentur, certus sum,
gloria anteponenda. Deus mortales in ac-
quirenda gloriam inertes videns, ut ad con-
secutionem supernæ beatitudinis aspirarent eos fo-
licitate voluit. Sed quem modum loquendi adhi-
beat, audire. *Facite vobis sacculos, qui non veteras-*

Luc. c. 12.

cunt; thesaurum non deficientem in caelis. Age-
dum fideles omnes ad acquirendos thesauros cœ-
lestes animos sumite, in opibus corrogandis, qua-
in arario cœlesti asservantur, ne desides sitis.
Quid? an forsitan in cœlo sacci auri, argentoque
pleni fiat, aut cistæ thesauris, atque divitiis refer-
re? non, quia à beatis in cœlo in vili habeatur.

Dion. Car.

Dionysius Carthusianus præfata verba de Chri-
sto interpretatur dicens: Id est nolite in hoc saculo
e. 12. ar. pecunias congregare, atque in buris, seu repositoryis
33. f. 10. corruptibilibus ponere ad commodum privatum, &
col. 2. l. F. inordinatum, sed in regno calorum eas colligite. An-
do eas modo egenti, ut ibi inveniantis mercedem: quia
hi sacculi sunt thesaurus cœlestis nunquam defici-
ent, hoc est merita copiosa, & divitiæ interiores. Sic
Euthimius; Per sacculos synecdochice significatur

Euthim.

Euthimius; Per sacculos synecdochice significatur
ap. Ian. in thesaurus, ut non veterasceret, sit non deficere. Sed
conc. Kv. quid sancti iitis opibus in paradyso agant? si Deus
e. 8. f. in terra eas detestetur, quanto magis in cœlo in
262. col. 2. abominatio sine? si non libenter videat divites,
l. D. quanto minus libenter conspiciat divitias? Faci-
litis est camelum per foramen acus transire, quam
divitem intrare in regnum calorum. An non audi-

Matt. c. 19

dit Apollolus dicens: Qui volunt divites fieri, in-
ter quos numerat servos

*cidunt in tentationem, & in laqueum Diaboli & in
divus Jacobus: Agite nunc divites, plorate ululantes
in miseris, quæ ad venient vobis. Nonne sic Diaboli
Christus is imitatur dicens: Va vobis divitiis.
Et tamen in cœlo esse opes, quæ nunquam ex-
haustur affert: *Tis autem non deficientem in cœlo
cœli. Hoc esse stratagemam unam Dei N. fenece.*
*A nobis avidissime opes tenentes, vix autem, vel
nihil desiderat gloriam cœlestem cogitasti: per-
inde ac diceret: si ego gloriam nudam, hoc est
quatenus gloriam officio, certo certus eam ho-
mo non curabit, sed si eam vestram divitiis, au-
ornatam, & sub specie thesauri propono, sine di-
bio illam acceptabit. Itaque si recipiat gloria,
quia sub specie exhibetur Mammonæ, intolerabi-
lebit, juxta illud: Propter unumquodque tale, & aliud
illud magis. Hac comparatione majoris altitatis
opes, quam gloriam. Id quod mox dixi eleganter
Divus Chrylogus explicat. *Quia thesauri in
zantes temporaliter arguebat ad totum, corpore
tatis fontem jubet sacculus sine suo perquam
Christo quo te periret amor tuorum? ut acce-
rum lucrifacis, facis eum quod desiderat, non quod
oportet audire, sacculos in operas æternis in operis,
qui non deficient vni parari, ut dum conjuncta
rurus percurrat ad lucra, aut virtutem capiat, aut à
virtute capiatur. Et Deum alloquens idem Ar-
chidiaulus Ravennensium subdit: *Temporales in
cœlo sacculos vni parari, ut qui te non sequitur ad
cœlam, sequatur saltem sacculus tuus.****

11. In cœlo esse valde opulentes homines
Divus Bernardus testatur. *Sane: vni divitiarum
rum in civitate Domini virtutum; Sed quid im-*
*portat hocce testimonium? an non melius Deum
esse autorem omnis boni, quod glorificat bea-*
tos, & videndo Deum eos esse particeps om-
*nium deliciarum imaginabilem dixisset? plus
dicit iustus Orgelitanus in illa verba: *Vix asperit
pro fructu illius mille argenteos? In mille argenteos
plenitudo totius remunerationis ostenditur, & non
ees consummata iustorum. Quid nummi argentei
agant in paradyso? in quem ulom se vivant: me
hercle in cœlo non esse opes nostrates, nec num-*
mos aureos, vel argenteos scio. Sed sacros scriptu-
*res asserere, quod ibi magna copia reperitur
credo, quia si homo perisualum haberet in cœlo
non reperiti gazas, nec ibi valere nummos in ter-*
ra se hui per manere, & servire Mammonæ oportet.
12. Cajetanus ad aliam insiguent, & curio-
sam ponderationem me invitat: Christus para-
*bolam divitis introducti, qui in oras longinquas
discendere volens, tres quos numerat servos
advocans**

advocans, primo quinque, alteri duo, tertio unum talentum reliquit, *uni dedit quinque talenta, alii autem duo, alii vero unum, & profectus est flamma.* Rerertus ut lucri rationem redderet accersit. Primus se fuit, & quinque alia lucratus est. *Operatus est in eis, & lucratus est alia quinque.* Secundus duobus duo addidit: *Et lucratus est alia duo.* Tertius talentum humo otiosum defodit, *Et abscondit pecuniam Domini sui, Dominus tunc illum maceravit, eum quae acriter verberans talentum ab eo auferri, & illi qui de eum habebat, danti jobet.* Tunc ab eo talentum, *& dante ei, qui habet decem talenta.* Dionysius Carthusianus per hunc Dominum Christum, qui e terra ad patriam caelestem se levit, illumque supremo orbis die mundum iudicaturus reventur, intelligit; *Per hunc hominem, intelligitur Christus, qui in Ascensione à terra ad caelum processit.* Et Divos Gregorius: *Homo iste, qui peregrinatus profectus est, Redemptor noster est, qui in carne, quam assumpsit, erat abijt in caelum.* Et postea rationem cum eis. Hocque eum in ultimo iudicii die ait D. Thomas: *In ratione autem periticia, iudicium examinetur.* Illis, qui lucrati fuerint otiosis, beneque se habuerint, haec talenta dabit. Numquam aut quidam modernus numerum talenti pecuniam in die iudicii dicitur Christus daturus beatis. Cum in caelo nil ematur, vel vendatur, erunt superflua haec talenta, ad quid ergo dantur, maxime cum beatus nil desit? Cajetanus sapienter beatis danda respodet, non quoad usum, quia non est amplius tempus meriti, sed quoad gaudium. Dicere voluit, beatis omnem, quam Christus dabit mortalibus iudexi supremo die, non fore perfectam laetitiam, nec omnino beati consecratur, si ad minus nomine talenti, vel divitiarum non vocaretur. Non, concludit dictus Iudicis interpretes, ut nummis utatur, sed ut nummis cultus gaudiat. Sic homo astimat pecunias. Quid exasperat? *Non o infirmam divitiarum cupiditatem, qua flagrant homines!*

13. A mundanis gloriam non credi, vel non astimari non dico, quia sciunt quorum sit bonum, sed comparativè discutro. Respectu divitiarum gloriam ab eis censeri velut lutum, vel rem minus acceptam, quam possident ferre dixerim. Si virtorem quidam adolescens adivit, & beatus datus aeternae consequendae se desiderio flagrare collidens modum, quo illum obrinere possit, interrogavit: *Magister bone, quid faciendo vitam aeternam possidebo?* Christus respondit: *serva mandata.* Haec, replicat, sancte ab infamia servavi, nec ullam violavi, *Haec omnia observavi à juventute*

mea. Bene egisti, subdit Christus, & boni Hebraei patres fecisti, unicuique restat, quod si pergas, vitam aeternam, quam si geras habebis; juvenis ad omnia quantum vis difficilia se promptum exhibet, Magister ait ad omnia, quae requiruntur sum paratissimus, omni quantum vis ardua rei me impendendam, nec erit quid adeo difficile, quod me terreat, esto etiam mortis periculo me obicere debere. Agedum ait Christus, cum ita resolutus sis: *Vade, & vende omnia quae habes, & da pauperibus.* Ergo meo opibus exuat? jam jam caeli cupiditas evanuit, si ita sit, Deo maneat gloria, mihi sint mea opes, Christum reliquit, & offensus abiit, *Conversatus in verbo abiit tristis.* Erat enim habens multas possessiones; vitam ludere potius aeternam quam opibus valedecere statuit. *Caepit* ait Origenes, *divites se alperere capite sumo, & non placuit ei.* Patre hasius Rabertus: *Quia semper carnalis, ac terrena prius quam caelestis quaesivit, tristis, ac male essensus recessit à Christo.* Dionysius Carthusianus: *Quia timebat facere, quod ibi Paulus audivit. Erat enim habens multas possessiones, hoc est divitias: ex quo potes, quod licet fuerit iustus servando praeccepta, charitatem Dei temporalibus omnibus profreendo, non tamen erat perfectus, quia temporalibus aequaliter inordinate aubstitit.* Et de 19. Matth. Cornelius Jansenius concludit: *Quamvis valde aridus esset adolescens iste perfectionis, tamen divitiarum, quas possidebat, abundantia, & amor non permisit eum amplecti, quod volebat. Quo enim in plura habebat, eo magis servus eorum effectus erat.* *concl. Ev. At quoniam multas habuit possessiones, & divites erat, valde contristatus est in sermone Domini, dolens, quod non nisi divitiis abjectis, perfectionem assequi posset, & adeo dolens, ut Christo derelicto abiit.* Hic de is fuit, qui voluit servare Mammona, & non Deo, odio habent Deum, & diligunt Mammonam. Deum contemnunt, & sustinent Mammonam. O stultos, o infelices!

14. Et quid demum utilitatis referetis, quod opibus subiecti fueritis: an forte duodenos, vel centenarios annos addent? an forte vitam faciliorem, & tranquillam molestis experietem, & curis quae mentem turbant, & cor angunt eximiam concedent? Imo eorum contrarium dant, faciunt vos inquietos, suspiciosos, anxios, si opes velis obtinere, est opus laboribus, si obtinueris, times ne perdantur, si eas perdis, tormentaris, & dolens, si altus te sit ditior, invidia viscera discerpantur, si tu sis opulentior, elatione devoraris, opes sunt passionis animi, quae vitam decutant. Cur ergo ita mentem infascinari, ac visum auri

Handwritten notes in the right margin, including the word "licet" and other illegible characters.

plendore obfuscati permittitis? ego mihi periculum, vel infortunium imminere crederem, si eas obtinere velle cuperem. Rem vetè raram Silvius Geraldus in Hibernia expugnata refert. Quidam ditissimus tribus noctibus continuis somniavit, prope quendam fontem sub lapide ingentem auri summam latere, eamque se manu eruere posse, Somnio credidit, & totus lætus auro quæsiturus abiit, manum excredit, & viperam quæ morsu digito fatale vulnus intulit, repetiit. O impius! & fallaces opes, hoc solatium vobis servientibus rependitis. Si de vobis fomaiantibus adeo sitis extiales, quales non eritis possidentibus vos ut melius, vel dicam iis, qui à vobis possidentur.

15. Tyrannidem earum ille prudens optime cognovit, adeoque divites, qui divitias vitæ & animæ chariores habent, vilipendens, & perstringens dixit:

Silvius Gerald. L. c. 41. ap. Arg. p. 2. de viuis. lib. 6. Imp. 285. f. 332.

Franc. O. Flav. ad Meliam in delit. Ital. p. 1. f. 147.

Quid cumulat is opes? quid pondera vana metalli.
 Fulvi? quid argentum nitens, purpureasque togas?
 Quid iuvat innumeris Ægyptia rura iuvenis
 Arare, que Nilus suis irrigat arva vadis?
 Num vos divitiis plures vitæ in annos,
 Etæ se erit felicitur majus, & ingenium?
 An potius miseris noctesque diesque labores,
 Necessè vos erit pati, perpetuumque malum?
 Divitias etenim cura comitantur amorque,
 In inquieta pectora, sollicitique metus.
 Ergo quis poterit felicem ducere vitam,
 Tantis cruciatibus malis? quisve beatus erit?
 Non miser est potius (volumus si vera sciamus)
 Immensa quisquis possidet sollicitudinibus?

De eo, qui opes non possidet velut Dominus, sed iis servit, velut servus dici potest, quod Equum habeat Sejannum, & qui eas non appetit, sine invidia illas teneat. Quiescamus.

ALTERA PARS.

Non potestis duobus Dominis servire, Deo, & Mammona.

16. **E**usque pertigit humana malitia, ut dum de opibus agitur, Deum nihili æstimet: Diligit Mammonam, & contemnit Deum Jacob è domo Labani foveri sui, dum discederet, Rachel quæ eum comitabatur, nonnulla idola ex

auto purissimo fabricata sic opinante Olee-
 stro sustulit. Rachel furata est idola Patri sui, ex
 argento & auro hæc idola confecta erant. La-
 ban in agro commorabatur, & dum post tres
 dies inopinatum abitu Jacob, filiumque
 ejus intellexit, omnibus neglectis cum inle-
 cutus est, quousque spatio septem dierum ad
 montem Galaad pertingeret, ubi fugitivus
 Jacob tentoria propulsandis injunxit atis, &
 quieti capessenda fiterat. Laban genero haud
 adeo bene affectus fuit, & nisi Deus in itinere
 comparens vetasset, nocumentum in itinere
 hospite discerneret, secumque Liam, Rachel
 leam filiosque abduxisset, sed super omnia ma-
 ximis gemitibus idola ablata quaralabatur.
 Cur furatus es Deos meos? ille se innocentem
 esse respondit, veniamque fecit in mandati tenen-
 tia, cistas aperienti, omnia inventendi, & finitum
 deprehendendi, se verè illud vindicet. Apud
 quemcumque veneris Deos tuos, necesse erit
 fratribus nostris, scrutari, quicquid tuorum apud
 me inveneris, & aufer. Laban tentorium inerte,
 diligentiaque possibili omnia lustrat. Sed cur de-
 eo afflictus fuit: an forsitan alia idola in domo non
 fuerunt? an terra, vel ligna non fuerunt, ex quibus
 alia fabricate possent? occur ergo iter ad
 prolixum septem dierum suscipiat, & tot diffi-
 cultatibus, & incommodis se subjicit ut idola
 recuperet? respondet Abulensis: Inquirebat idola
 sua, quia valde diligebat illa, cum esset pretio de
 auro, & de argento. Sed cur non potius dicit, quia
 diligebat ea: eo quod velut Deos habere illa,
 quibus omne subfidium sperabat, ideoque solli-
 cite in vigilare debeat, ut illa in veniret? Corroborat
 aut, quia diligebat illa, eo quod vera numina an-
 tirabatur, non autem ex eo, quod essent de auro, &
 argento confecta. Dubium hoc quidam modernis
 movet, illudque sic solvit: Quia Laban præter
 pretio habet aurum, quam in jumentis Deum. Non
 quærebatur illa quatenus idola, sed quia aurea, &
 argentea erant.
 17. Christus victoriosus Hierosolimam in-
 trat, & templum divinum visitat, sed in illo me-
 catum animalium, boum, columbarum in-
 stitutum cernit, flagrum ex telibus, & fir-
 nibus nectit, ac ira exarsuans è templo eos ab-
 egit, measque cum nummis, & pecudiobus egre-
 dit. Cum fecisset quasi flagellum de funiculis, egre-
 dit omnes ementes, & vendentes de templo, & mensas
 nummulariorum, &c. Telle autem de templo, dicit
 ministri Ecclesie adeo hunc adum mollece, & impu-
 lenas,

berunt, ut tunc prius ejus necem molirentur. Tunc praecipue cogitaverunt eum occidere. Verum a contrario tanquam ministri Dei, quod Christus reverentiam loci sacri zelaret id iis gratum esse debebat. Ergone ob hoc senatum cogunt, & una omnes in ejus mortem conspirant? aut certe causam, quam dicitur auctor afferre: sic se eum discurrerant. Si populus eum esse filium Dei crederet, & ut talem adoret, ne deinceps pecudes vendantur, & namm in templo afferentur, venditis, hunc usum tollet, & nobis reditus succedentur, & lucrum tolletur. Sic ergo, vel non sit filius Dei nostri, parum interest, ejus morte non illud reditus habilem. Verum quidem est, eo caecato prodigiis nos privandos, sed reditus infillibititer habebimus. Ergo agamus, ut ille sine vita sit, ne nos nostris gaudiis orbemur. Audire dicentem auctorem: Postquam Iesus introivit templum, & omnes vendentes animalia, quae ad sacrificium vendebantur, foras eiecit, in quibus sacerdotes tunc adhibebantur. tunc praecipue cogitaverunt eum occidere, dicentes intra se, si pulchrum habuerit Deum, necesse est ut dimittat consuetudinem hospitium quae ad nostrum pertinet lucrum. Et sic jam non erit populus iste possessio nostra, sed Dei, videlicet non ad nostrum quae sunt pertinent, sed Dei. Adhuc moderatus Doctor Parisiensis: Ecce tibi, cur vellem perdere Deum, quia nimirum putabant illi esse conditionis, quae ab aris suis, & templis suis, arvis, & caeteris lucrorum sacerdotum, ubi autem lucra necesse est perdi, magis volunt arvari ministris, quod perdat Deus.

18. Dominus ad urbem Gerasenorum appulit, in illa duo a demonibus infelli erant: porco illi demones adeo erant impii, & crudeliter, ut non solum illos duos miseros torquerent, sed & omnes transeuntes mille offensis, & injuriis percuterent. Christus itaque praetereunte alce vociter abantur: Quid nobis, & tibi Iesu fili Dei, venisti hinc tempus torquere nos? sed Dominus, abneque, illaque misera creaturas dimitterent iussit. Non obtulerunt, sed hanc sibi gratiam fieri possitabant, ut gregem porcorum invadere liceret: dicitur nos in porcos. Filius Dei votis eorum annuit. Haec illa itaque animalia dum illud lucrum in corpore sentirent, in grunnitus proruperunt, se invicem morsibus petiverunt, ugniculis dilaniabant, & conturbata fugerunt, & illos diabolos, qui eorum viscera corrodabant sufferte non valentes, in mare ruerunt, & se submerferunt. Subulsi hanc rem tragicam conspicientes desperant ad urbem cucurrerunt, & Dominis succel-

sum retulerunt. Magna res N. Contigit, nempe: Et ecce tota crux as exiit obviam Iesu & viso eo rogabant eum, ut transiret a finibus eorum. Sed cur ei abitum conceditis, a quo tot beneficia, & miracula obrinetis? infirmos vestros curat, obolos liberat, & gratias majores praestabit. Totum hoc verum est, sed quia gregem porcorum perdidit, abeat, ejus gratias hinc facimus, si nostrae pecudes interire debeant. Vere bestiales sunt, ait Theophylactus, quibus potius amissio porcorum placet, quam Dei. Rogaverunt ut discederet, imitabant enim ne aliquando tale aliquid paterentur: contristati enim de porcorum perditione, praesentiam renuntio Salvatoris. Idem confirmat Carthusianus: Ne talia damna amplius paterentur, si Christus plures Damaoniacos in terra ipsorum curaret. Veruntamen, si sapientes fuissent, potius Christum rogassent secum manere, quam omnino terram eorum exire. Conscitit insuper Saulenius: Horum timor non ex simplici, sincerisque humilitate nascebatur, sed ex nimio amore rerum temporalium, quibus male imitabant. Et tandem Joannes Lopez Episcopus Monopolitanus: Considerantes damnum quod perpessi fuerant in submersione porcorum, Iesum rogabant, ut discederet ab eis, magis enim commovebat animos eorum iactura porcorum, quam salus hominis, malunt sine Christo porcos suos servare, quam cum Christo eis cavere.

19. Verum quidem est a vobis objici posse, quod Geraseni non cognoverint Christum fuisse filium Dei; sed quomodo ex tot prodigiis stupendis, quae virtutis humanae vires excedebant, id ertere non poterant? attamen concessa vestra instantia ultimo etiam ab eis, qui Christo chari fuerunt, & qui eum Deum esse agnoscebant, divitias ei antepostas probare volo. Quidam discipulus hanc veniam a Christo petuit: Permite me primum ire, & sepelire patrem meum. Sed Christus id non concessit. Sequere me, & permittite mortuos, &c. Ego non solum demoror, quod ille discipulus, cum alii essent, qui Vespillonis officium agere possent, patrem sepultum ire veluerit, sed & praeterea quod Christus id opus misericordiae, & maxime patri praestari prohibuerit, obstupelco. Est, ait Abulensis, unum de septem operibus misericordiae corporalibus, quae non solum sunt laudabiles, sed etiam necessaria. Chrysolostomus id ex charitate non processisse responderit: sic namque tacitus discurrerat. Meus pater nummatus est, sine dubio testamentum fecerit, num me heredem instituerit videre cupio, illo sepulto testamentum telerari contabo, & si

Theoph. in
Cate.
D. Marc.
f. 110. col.
4. lit. G.
Dionys.
Cari. in
c. 8.
D. Matt.
art. 17. f.
33. d. C.
Iansen in
concor.
Evang.
c. 31. f. 315.
col. 2. d. C.
10. Lop. Ep.
Monop. in
Dom. 18.
post Pent.
Matt. c. 8.
Abul. in
c. 8. Matt.
q. 62. f.
256. a. f.

licab

hæredem me institutum video, Christum relinquam, melique opibus, ac gazis intendam. *Post sepulturam enim necesse iam erat, & restituta Chry. c. 8. mensa scrutari, & hæreditatis divisionem. & alia D. Math. hujusmodi. Et quid postea sequeretur? Fortis in in cat. D. quit Abulensis oritur occasio ex hoc, ut nunquam ad Christum rediret; scilicet quia cupiditas rerum temporalium ex successione in bonis paternis, & nobilitate ex successione nova hæreditatis, casuarent q. 63. lit G. ut forte contrarium desiderium, & sic non rediret ad Christum. Revetait Carthusianus nil perniciosius amore divitiarum. Nam qui divitiis implicatur,*

pedes suos mittit in rete, ne possit eam circumambulare perfectus; quia divitiis visum ad se visco, & vix exvellitur animus servituti, ad misericordiam, & non falsis, virtutis, non auro famulanti. Hinc cecinit Poeta.

Divitia non sunt argenti pondus, & aurum virtutes veras, accipe divitias, Virtus post funera vivit.

Ergo meo consilio acquiescite: Servite Deo, & non Mammonæ. Et in pace.

DOMINICA XV.
POST PENTECOSTEN.

Ibat IESVS in civitatem, que vocatur Naim, & ibant cum eo discipuli eius, & turba copiosa. Luc. 7.

ARGUMENTUM.

ostenditur quam nociva sit curiositas.

A Tribus hominem domo ejici, nempe aqua, fumo, mala muliere, fert proverbium: triplex incommodum e- jicit de domo inhabitantem. sunt verba Divi Bernardi, stulticidium fumus, & mala uxor. Verum supradictus mellifluus congruè quartum posse addi, scilicet curiositatem censuit, Egre dicitur utique seras necesse est, ut curiosus exteriora consideret, qui sic interna despicit: horum curiosorum primas ferat, scilicet Iteus stygius, qui immoderata curiositate actus ad parajum terrestrem se contulit, & mulierem inveniens, magna instantia ab ea quaesivit: Cur præcepit vobis Deus, ne comederatis de omni ligno paradysi, hoc scire inquit Diodorus atque intelligere volens, tanquam curiositatis amator Evam sciscitatur. Quis nisi immoderata curiositas scire desideravit, quid Deus ante creationem mundi egerit; Gigantes turrim ad stellas usque pertingentem ædificat non cepissent, nisi idæas fabricarum cœlestium, & immensos globos spherarum superænarum conspiciere avertent. Salomon semper id spectavit incredibili cupiditate, ut opera omnia creaturarum terrestrium penetrare posset; Proposui in animo meo querere, & investigare de omnibus que sub sole sunt. Regina

Sabæ e regnis suis discessit, ut, num sapientia tuus regis tamam, que torum orbem pervolvabat, & quater, cognosce posset: Sed & Regina Sabæ audita fama Salomonis, venit tentare eum in angustissimis Innocens Joseph vultus turbato servitium Pharaonis secum vinctorum conspiciens se continere nequit, quin causam interogaret: Cur tristior est hodie facies vestra? similiter Jonathas ex signis facie mortuorum, qui cor Amonis filii David invaserat, concludit: Quare sic attentari mortis filii Regis: cur non indicas mihi magna curiositate Apollonia suo magistro diem Judicii sibi revelari petierant. Die nobis quando hæc erunt? Sic dicitus Pater Augustinus, tua, Paulum prædicantem, Verbū incarnatum, triumphum imperatorum videre desiderabat. Athenienses nulli adeo rei quam curiositati addicti erant: intellectus humani per curiositatem penetrantes secretissima mathematicas invenerunt: & dum varias experimentarum fecerunt, & varietatem objectorum patecendis oculis introducerunt, distinctiorem acertium invenerunt, & quod non est laibus patetis curiositate moti abeunt, varietatem regionum, & inorum conspiciunt: ad civitatem Naim oculos

Serm. 7. de Nov. Sp. S.

Gen. 3. Diodorus apud Hay. tom. 1. in Gen. c. 8. v. 79.

Ecc. 1.